

TIEN KLINKENDE WOORDEN GODS NAAM

JOHAN DELAMEILLEURE

De Torah

Tien bevrijdende woorden

GODS NAAM NIET IJDEL GEBRUIKEN

NBV: "Misbruik de naam van de HEER, uw God, niet, want wie zijn naam misbruikt laat hij niet vrijuit gaan."

NBG: "Gij zult de naam van de Here, uw God, niet ijdel gebruiken, want de Here zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt."

In de Katholieke versie op rijm klinkt het heel eenvoudig: "Zweer niet ijdel, vloek noch spot."

Het is een diepgaand en veelzijdig gebod dat in de traditie van het jodendom en het christendom verschillende lagen heeft. Het is ook geen banaal gegeven, gezien de bijhorende waarschuwing.

Respect voor de heiligheid van de naam

De rabbijnse traditie beschouwt de naam van God als heilig. Het uitspreken van de naam **JHWH** (Tetragrammaton) werd in het oude Israël beperkt tot de hogepriester op Jom Kipoer in de tempel. Later werd het vervangen door "Adonai" (Heer) in gebeden en teksten. De naam, geschreven zonder klinkers, is trouwens onuitspreekbaar. In teksten schrijven Joodse auteurs vaak G'd.

Het Tetragrammaton in Oud Hebreeuws (1100 v. Chr. tot 300 n. Chr.), Aramees (10e eeuw v. Chr. tot 1 v. Chr.) en in modern Hebreeuws schrift

Geen valse eden afleggen.

Dit vind je ook op andere plaatsen in de Bijbel:

Lev 19:12 "Steel niet, lieg niet en bedrieg je naaste niet. Leg geen valse eed af als je bij mijn naam zweert, want daarmee ontwijdt je de naam van je God. Ik ben de HEER."

Zacharia 8:16-17 "Dit zijn de dingen die u moet doen: spreek de waarheid tegen elkaar; vel eerlijke en vreedzame vonnissen in uw poorten. Bedenk in uw hart geen kwaad tegen elkaar en houd niet van valse eden, want dit alles haat Ik, spreekt de HEER."

Maleachi 3:5 "Ik zal tot u komen voor het oordeel, en Ik zal een snelle getuige zijn tegen de tovenaars, tegen de overspelers, tegen hen die vals zweren, tegen hen die het loon van de dagloner inhouden, die de weduwe en de wees onderdrukken, en het recht van de vreemdeling buigen, en Mij niet vrezen, zegt de HEERE van de legermachten."

* **Sociale verantwoordelijkheid** komt naar voren als een belangrijk aspect. Handelen of spreken in de naam van God gaat gepaard met verantwoordelijkheid. Het claimen van Gods **naam** om onrechtvaardige of immorele daden te rechtvaardigen wordt beschouwd als een ernstige overtreding van dit gebod.

* **Eden niet schenden, beloftes nakomen:** "Hij die vergeet dat hij een onbezonnen eed heeft gezworen, ten goede of ten kwade, of hoe dan ook. De betreffende persoon moet, zodra hij zich van zijn schuld bewust wordt, openlijk uitspreken wat hij misdaan heeft..." (+ offer) - Leviticus 5:4,5

"Wanneer een man de HEER belooft iets te zullen doen of onder ede de verplichting op zich neemt zich van iets te onthouden, mag hij zijn woord niet breken; aan alles wat hij met zoveel woorden zegt, moet hij zich houden." - Numeri 30:2

"Wanneer u God een gelofte doet, stel niet uit die na te komen, want Hij vindt geen vreugde in dwazen. Kom na wat u belooft. Het is beter dat u niet belooft, dan dat u belooft en niet nakomt." - Prediker 5:4-5 Doe dus geen onbezonnen of lichtzinnige beloftes.

* **Uw ja zij ja.** Jezus gaat nog verder in de interpretatie van het gebod: "Jullie hebben ook gehoord dat destijds tegen het volk werd gezegd: "Leg geen valse eed af, voor de Heer gedane geloften moeten worden ingelost." En ik zeg jullie dat je helemaal niet moet zweren, noch bij de hemel, want dat is de troon van

God, ³⁵noch bij de aarde, want dat is zijn voetenbank, noch bij Jeruzalem, want dat is de stad van de grote koning; ³⁶zweer evenmin bij je eigen hoofd, want je kunt nog niet één van je haren wit of zwart maken. ³⁷Laat jullie ja ja zijn, en jullie nee nee; wat je daaraan toevoegt komt voort uit het kwaad.” - Mat 5:33-37

Een pleidooi voor transparantie, eerlijke open communicatie... Haal God er niet bij halen om macht uit te oefenen. **Rabbi Jonathan Sacks** zag dit gebod als een oproep tot het vermijden van hypocrisie en het oprecht spreken van de waarheid, omdat het misbruiken van Gods naam in wezen een aanval is op de integriteit van taal en communicatie.

Vloeken, krachttermen

Gaat het vooral om God niet te beledigen? Misschien heeft God minder moeite met een niet onderdrukte krachtterm, dan met de manier waarop zijn naam te pas en te onpas wordt gebruikt of misbruikt.

Een rabbijnse commentaar stelt: *“De puurheid van ons taalgebruik heeft een bepalende invloed op onze moraal. Daarom maakt de heiliging van het Woord integraal deel uit van de morele charta van de mensheid.”*

Middeleeuwse rabbijnen zoals Maimonides hebben het verbod ook verbonden aan het vermijden van elk lichtzinnig of onoprecht gebruik van Gods naam in dagelijkse gesprekken of teksten.

Het gebod roept op tot zorgvuldigheid en verantwoordelijkheid in taalgebruik. Woorden hebben de kracht om te scheppen of te vernietigen, en daarom verdient Gods naam het hoogste respect.

Het magisch gebruiken van Gods naam

In vele oude culturen, waaronder het oude Israël, werd gedacht dat een naam meer was dan slechts een label. Het woord of de naam zelf zou intrinsieke kracht bezitten. Door het uitspreken of opschrijven van de naam van een godheid, werd verondersteld dat men direct in contact trad met het goddelijke, waardoor het mogelijk was om wonderen te verrichten of krachten te mobiliseren.

Wanneer de naam van God wordt ingezet in spreuken of rituelen om specifieke resultaten te behalen - zoals het afwenden van kwaad, het genezen van ziekten, of het beïnvloeden van de natuurlijke orde - verandert de intentie. Het gaat dan om het benutten van de vermeende intrinsieke kracht van de naam op een wijze die niet gericht is op oprechte verering, maar op het manipuleren van bovennatuurlijke krachten. Dit kan gezien worden als een onrechtmatige of ongepaste benadering, omdat het de naam reduceert tot een soort "magisch wapen".

Hebreeuwse woordgebruik

Ijdel: Het woord "**LaSHAVE**" betekent letterlijk "voor niets", "tevergeefs", "leeg" of "zinloos". Dit impliceert dat men de naam van God niet mag gebruiken op een manier die onrespectvol, misleidend of onoprecht is. Het gaat echter nog een stap verder. SHAVE komt van dezelfde stam als SHOAH: vernietiging, ravage, ruïne: Gods naam niet gebruiken om schade toe te brengen!

Een centraal gegeven in de Decaloog is het verbod om te doden... In positieve zin: absoluut respect voor het leven, leven in beperkte en ruime betekenis van het woord (de naam JHWH is verbonden met het begrip 'leven'). "Niemand heeft het recht om in Gods naam te spreken om geweld te plegen, te onderdrukken, te verplichten, oorlog te voeren... Gods Woord is bevrijding. Gods woord is leven!

De Godsidee is gevaarlijk wanneer ze verwordt tot een **ideologie** of gebruikt wordt als alibi voor een politiek! Een waarschuwing tegen fanatiek **fundamentalisme**.

Nog een interessante toevoeging door de rabbijn M.A. Ouaknin. In zijn boek 'De Tien Geboden' merkt hij op dat het Hebreeuwse woord voor ijdel, SHAVE (*chin - vav - aleph*), fonetisch gelijkloopt met SHAVÉ, wat indientiek betekent, zonder verschil. De betekenis van elk object komt voort uit het verschil met iets anders. Als er geen verschil is, worden de dingen niet-verschillend (woordspeling in het Frans: in-différent - onverschillig).

De combinatie van SHAVÉ (identiek, niet gedifferentieerd) en SHOAH (vernietiging) is aangrijpend. Ongedifferentieerdheid vernietigt!

“SHOAH, dit woord dat terecht wordt gebruikt om de tragedie van de genocide aan te duiden, betekent in het Hebreeuws 'elke situatie van indistinctie (ononderscheidbaarheid) waarin mensen niet langer toegang hebben tot hun eigenheid.' Dit leidt tot het geweld van het "gelijke", dat alles wil verenigen, gelijktrekken en op hetzelfde niveau brengen.” (M.A. Ouaknin)

NASA: vertaald als ‘gebruiken’, maar dit werkwoord betekent eigenlijk dragen, opnemen, opheffen. Dit duidt niet alleen op het uitspreken van de naam, maar ook op de intentie waarmee men de naam van God gebruikt. De naam ‘dragen’ stemt tot nadenken. Gelovigen (christenen) ‘dragen’ Gods naam. Zij dragen Gods beeld uit in de wereld, niet alleen door woorden maar ook en vooral door hun houding. Het betreft ook handelingen die in Gods naam worden verricht, zoals het rechtvaardigen van oorlogen, onderdrukking of immoreel gedrag onder het voorwendsel van goddelijke goedkeuring. Wanneer etiket de lading niet (meer) dekt... Atheïsme is in niet geringe mate het gevolg van misdragingen, gruwelijkheden, misbruiken doorheen de kerkgeschiedenis. Het verbinden van Gods naam aan hypocriet gedrag, religieus fanatisme, of misleiding ondermijnt niet enkel de geloofwaardigheid van de gelovigen, maar ook van God.

Godsdienst, en dus ook de 10 Woorden, moeten bijdragen tot **GELUK**

Uit 10x libre

Ik ben de Heer, uw God: Gij zult mijn naam niet ijdel gebruiken

Onnodig mij te forceren om je te helpen!
noch door je vrome werken
noch door roekeloze eden
noch door geleerde woorden
noch door je daden en egoïstische keuzes te rechtvaardigen
door middel van een christelijk discours
Dat alles betekent dat je mijn naam gebruikt
alsof ik je dienstknecht was.
Ik, de almachtige God,
ik ben volledig en vrijelijk jouw vriend.
Geloof het maar:
jouw gebed is niet tevergeefs.

Gebed

*Heer, Gij wilt dat ik vertrouwen heb in U.
Maar ik maak soms misbruik van uw vriendschap voor mij.
Ik ben altijd in de verleiding om baas over U te spelen,
U om te kopen met vrome werken,
uw naam in de mond te nemen,
zelfs wanneer mijn hart leeg is,
U te gebruiken om indruk te maken op anderen.
Soms voel ik me gevangen in die schijnheiligheid;
soms heb ik zin om alles overboord te gooien;
en rondom mij zijn er heel wat mensen die hetzelfde ervaren.
De kloof tussen woord en houding wordt steeds breder en dieper!
Heer, misschien verdienen we wel
dat U ons laat leven in onze incoherentie.
We kunnen onszelf niet helpen, Heer,
maar wees ons genadig,
en sta ons toe om uw vriendschap opnieuw te beleven!*